

# Dmowski, Rafał

---

## Sieć dekanalna Kościoła Katolickiego na terenie diecezji podlaskiej w latach 1918-1939

---

Szkice Podlaskie 12, 121-133

---

2004

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej [bazhum.muzhp.pl](http://bazhum.muzhp.pl), gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych [mazowsze.hist.pl](http://mazowsze.hist.pl).

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Rafał Dmowski

Instytut Historii Akademii Podlaskiej w Siedlcach

## SIEĆ DEKANALNA KOŚCIOŁA KATOLICKIEGO NA TERENIE DIECEZJI PODLASKIEJ W LATACH 1918-1939

### I. Diecezja janowska czyli podlaska w latach 1918-1939 – ogólna charakterystyka

Diecezja janowska czyli podlaska została 22 maja 1867 r., jako, wraz z kapitułą, konsystorzem i seminarium duchownym, ukazem cara Aleksandra II zlikwidowana, a jej terytorium przyłączone do diecezji lubelskiej<sup>1</sup>. Kasata ta była samowolną decyzją Cara, której nie uzgodnił on ze Stolicą Apostolską. W chwili likwidacji diecezja podlaska podzielona była na 9 dekanatów: Biała Podlaska, Garwolin, Krasnystaw, Łuków, Radzyń, Siedlce, Sokołów Podlaski, Węgrów i Włodawa, które przyłączono do diecezji lubelskiej<sup>2</sup>. Jednak 24 września 1918 r. papież Benedykt XV bullą *Commissum humilitati nostrae* wskrzesił diecezję podlaską, odłączając jej tereny od diecezji lubelskiej<sup>3</sup>.

Biskupem wskrzeszonej diecezji podlaskiej papież mianował ks. Henryka Przeździeckiego<sup>4</sup>. Rządy objął 30 listopada 1918 r.<sup>5</sup> Od pierwszych dni swej posługi wśród ludu i duchowieństwa Podlasia biskup ten zajął się reorganizacją diecezji, dostosowując granice dekanatów i parafii do zmieniających się potrzeb duszpasterskich. Owoc jego działalności na polu tworzenia i reorganizacji dekanatów diecezji podlaskiej przedstawiono w niniejszym artykule.

<sup>1</sup> Ukaz z dnia 22 maja 1867 r. (10 maja starego stylu) znoszący diecezję janowską ogłoszony został dopiero 8 (20) lipca 1867 r. zob.: „Dziennik Praw Królestwa Polskiego”, 1867, t. LXVII, s. 85.

<sup>2</sup> Ks. M. T. Zahajkiewicz, *Zarys historii archidiecezji lubelskiej* [w:] *Archidiecezja lubelska. Historia i administracja*, red. ks. M. T. Zahajkiewicz, Lublin 2000, s. 107.

<sup>3</sup> Pełny tekst bulli papieskiej *Commissum humilitati Nostrae* z 24 września 1918 r., „Wiadomości Diecezjalne Podlaskie”, 1919, nr 2, s. 7-8.

<sup>4</sup> Szerzej na temat rządów biskupa H. Przeździeckiego w: B. Błoński, *Biskup Henryk Przeździecki – pierwszy ordynariusz wskrzeszonej diecezji podlaskiej (Zarys działalności biskupa w 50 rocznicę jego śmierci)*, „WDP”, 1989, nr 4-5, s. 156-163; P. Nitecki, *Biskupi Kościoła w Polsce. Słownik biograficzny*, Warszawa 1992, s. 173; L. Balicki, *Dzieje gospodarcze diecezji siedleckiej 1918-1939*, Lublin 1991; K. Krasowski, *Biskupi katolicy II Rzeczypospolitej. Słownik biograficzny*, Poznań 1996, s. 196-200; F. Stopniak, *Przeździecki Henryk* [w:] *Polski Słownik Biograficzny*, t. XXIX, s. 68 i n.; *Słownik polskich teologów katolickich*, pod red. L. Grzebienia i H. Wyczawskiego, t. 6, Warszawa 1983, s. 728; J. Włodarczyk, *Historia diecezji siedleckiej czyli podlaskiej*, „WDP”, 1962, nr 7-9, s. 274-277.

<sup>5</sup> *Objęcie diecezji i utworzenie zarządu*, „WDP”, 1918, nr 1, s. 16-17.

Znaczące zmiany w organizacji zarządu diecezji przyniósł rok 1924, kiedy to papież Pius XI bullą *Pro recto et utili dioecesis regimine* z 25 stycznia przeniósł stolicę diecezji z Janowa Podlaskiego do Siedlec<sup>6</sup>. Nota bene, zatwierdził on tylko stan, który istniał już 23 sierpnia 1921 r., kiedy to biskup Henryk Przeździecki przeniósł swoją siedzibę i siedzibę kurii diecezjalnej do Siedlec<sup>7</sup>.

W kolejnej bulli *Vixdum Poloniae unitas* z 28 października 1925 r. ten sam papież ustanowił nowe granice terytorialne diecezji w Polsce. Nowe rozgraniczenie diecezji polskich dostosowano do nowych granic politycznych Polski. Do kolejnych znaczących zmian w ukształtowaniu ich granic doszło w wyniku realizacji postanowień konkordatu z 1925 r. Dokonano wówczas nowego podziału polskiej administracji kościelnej na pięć metropolii: gnieźnieńsko-poznańską, warszawską, wileńską, krakowską i lwowską. Diecezja podlaska została włączona w skład metropolii warszawskiej razem z diecezjami: warszawska, płocką, łódzką, sandomierską, lubelską<sup>8</sup>. Wówczas to diecezja janowska czyli podlaska otrzymała nazwę siedlecka czyli podlaska i została włączona w skład metropolii warszawskiej<sup>9</sup>.

W niniejszym tekście pominięto problem międzydiecezjalnych przesunięć parafii dokonanych na mocy wspomnianej bulli.

Pracę oparto na zbiorach Archiwum Diecezjalnego w Siedlcach, informacjach zawartych na kartach „Katalogów Duchowieństwa i Parafii Diecezji Podlaskiej” z lat 1918-1939<sup>10</sup> oraz wymienionej w przypisach literaturze

<sup>6</sup> Pełny tekst bulli papieskiej *Pro recto et utili* z 25 stycznia 1924 r. w: „WDP”, 1926, nr 6/7, s. 92-93.

<sup>7</sup> *Przeniesienie Zarządu Diecezjalnego*, „WDP”, 1921, nr 8-10, s. 135; *Synod diecezjalny podlaski pod przewodnictwem jego ekscelencji najdosłojniejszego i najczcigodniejszego Doktora Henryka Przeździeckiego z bożego zmiłowania i stolicy apostołskiej łaski Biskupa Podlaskiego w kościele katedralnym Trójcy Przenajświętszej w Janowie R.P 1923 w D. 28, 29 i 30 sierpnia odbyty*, Siedlce 1923, s. 30.

<sup>8</sup> J. Fijałek, *Biskupstwa rzymskokatolickie w Rzeczypospolitej Polskiej (1918-1925)*, „Nowa Polonia Sacra” Kraków 1928, t. I, s. 333-350; St. Łukomski, *Konkordat zawarty dnia 10.2. 1925 pomiędzy Stolicą Apostołoską i Rzeczpospolitą Polską*, Łomża 1934, s. 5-6.

<sup>9</sup> Pełny tekst bulli papieskiej *Vixdum Poloniae unitas* z 28 października 1925 r., „WDP”, 1925, nr 10/12, s. 254-260.

<sup>10</sup> Najstarszym znanym czasopismem wydawanym przez Kościół, wychodzącym nieregularnie na terenie diecezji w formie rocznika jest cytowany wielokrotnie w niniejszym tekście „Katalog duchowieństwa...” Nie wszyscy prasoznawcy uznają schematyczny za czasopisma, tłumacząc, iż mimo corocznego ukazywania się, są jednocześnie wydawnictwami ciągłymi, periodycznymi, seryjnymi, samoistnymi, zwartymi i urzędowymi. Nie ma w nich rozpraw, artykułów, sprawozdań, recenzji. Katalogi na przestrzeni lat nazywano: po łacinie *catalogus*, *elenchus*, *schematismus*, po polsku schematyzmami. Na przestrzeni lat zmieniła się jego nazwa, co więcej raz wychodził jako druk samoistny innym razem z tzw. „Ordo divini...”, czyli kalendarzem liturgicznym (spisem nabożeństw) na dany rok. Rubrycelą, czyli kalendarz liturgiczny, podaje praktyczne wskazania (prawa kościelnego) dotyczące odmawiania lub śpiewania brewiarza, mszy św., względnie innych nabożeństw na każdy

przedmiotu.

Nazwę Diecezji Janowskiej czyli Podlaskiej i od 1924 r. Diecezji Siedleckiej czyli Podlaskiej skrócono podając jednolicie Diecezja Podlaska.

W celu lepszego zobrazowania organizacji dekanalnej i parafialnej podstawowe dane statystyczne dotyczące diecezji podlaskiej w latach 20 – lecia międzywojennego zebrano razem i umieszczono w tabeli nr 1.

Tabela 1. Statystyka ogólna Diecezji Podlaskiej w latach 1918-1939

Rok	Liczba dekanatów	Liczba parafii	Liczba wiernych	Liczba kapłanów
1917	9	110+2 filie	626.401	189
1918	9	112	656.697	189
od 9 grudnia 1918 r. 1919	18	155	641450	203 + 9 z obcych diece- zji
1920	18	159 + 9 filii	640490	214 + 11 z obcych diece- zji
1921	18	?	?	?
1922	18	176	641.223	232 + 30 z obcych diece- zji
1923	18	180	655.089	233 + 29 z obcych diece- zji
1924	18	182	660.158 [806.741 wszystkich mieszkańców]	232 + 31 z obcych diece- zji
1925	19	195 + 12	659.430	229 + 31
1926	19	196 + 12	692.277	245 + 27
1927	19	198+13	703.299	251 + 26
1928	20	204+13 filii	712.451 [847.681 wszystkich mieszkańców]	277+24
1929	20	205 + 1	722.251	281 + 22
1930	20	208 + 13	726.820	306 + 20
1931	20	221 + 12	729.390	343 + 14
1932	20	220 +9	730.446	380 + 15

dzień roku. Kalendarz ten na przestrzeni lat zmieniał nazwę, najpopularniejszymi pośród nich są: directorium, ordo, rubricella. Na kartach „Katalogów...” możemy znaleźć dane dotyczące: historii danego kościoła (m.in. daty erekcji, czy też imiona i nazwiska fundatorów), obsady personalnej poszczególnych parafii, zmian w składzie osobowym duchowieństwa, liczby wiernych jak również liczby innowierców: Żydów i prawosławnych mieszkających na terenie danej parafii, znajdujemy tam również spis miejscowości do niej należących. Szerzej w: R. Dmowski, *Materiały do bibliografii prasy kościelnej diecezji podlaskiej*, [w:] *Prasa podlaska w XIX – XX wieku. Szkice i materiały*, T. I, pod red. D. Grzegorzczuka i A. Kołodziejczyka, Siedlce 2000, s. 37-52.

Rok	Liczba dekanatów	Liczba parafii	Liczba wiernych	Liczba kapłanów
1933	20	226 + 5	737.833	374 + 14
1934	20	229 + 5	745.471	386 + 18
1935	20	231 + 7	754.726	383 + 19
1936	20	237 + 7	771.245	380 + 18
1937	20	239 + 9	775.222	396 + 16
1938	20	233 + 22	781.806	409 + 14
1939	20	?	?	?

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych zawartych w "Katalogach diecezji podlaskiej" z lat 1919-1939 oraz „Katalogu diecezji lubelskiej” z 1918 r.

**Uwaga:** Ze względu na adnotację umieszczoną w niemal każdym katalogu, że zawiera on dane dotyczące diecezji ze stanem na październik, listopad lub grudzień roku poprzedzającego jego wydanie, wszystkie daty roczne w niniejszej tabeli podano zgodnie ze stanem właściwym tj. wg roku poprzedzającego datę opublikowania katalogu. Dlatego też brakuje danych za rok 1939, gdyż w okresie okupacji nie ukazał się żaden katalog diecezjalny a przy obecnym stanie badań nie udało się autorowi ich ustalić. Na obecnym etapie badań nie udało się także autorowi ustalić danych dla 1921 r.

Należy zaznaczyć, iż w dotychczasowej historiografii diecezji podlaskiej przyjmowano zazwyczaj bezkrytycznie dane z katalogu na dany rok jako dane faktycznie odzwierciedlające stan diecezji w tym roku.

## II. Podział dekanalny Diecezji Podlaskiej w latach 1918-1939.

Urząd dziekana jak również nazwa okręgu, którym zarządzał – dekanatu - pojawił się po raz pierwszy we Frankonii zachodniej w VI stuleciu, a rozpowszechnienie się tej instytucji przypadło na wiek IX i X, Miała ona na celu lepsze zorganizowanie i usprawnienie duszpasterstwa w ludnych i terytorialnie rozległych diecezjach, W Polsce urząd ten od końca XIII wieku był znany we wszystkich diecezjach metropolii gnieźnieńskiej<sup>11</sup>.

W 1918 r. biskup Henryk Przeździecki zastał w diecezji po oddzieleniu jej terenów od diecezji lubelskiej 9 dekanatów, 112 parafii z 117 kościołami i 68 kaplicami. Było 189 kapłanów, 635 697 wiernych.

Po odzyskaniu niepodległości 11 listopada 1918 r. zwiększenie liczby dekanatów w poszczególnych diecezjach polskich było spowodowane zarówno zmianą granic administracyjnych diecezji w odrodzonym państwie polskim, jak również zmianami w nowym Kodeksie prawa kanonicznego z 1918 r., który zobowiązał biskupów do podziału diecezji na dekanaty (kan. 217) oraz wyznaczył dziekanom szczegółowy zakres ich jurysdykcji (kan.

<sup>11</sup> B. Kumor, *Początki organizacji dekanalnej na ziemiach polskich*, „Roczniki Teologiczno Kanoniczne”, t. 7, 1960, z. 2, s. 89-101.

447), zobowiązał ich do zwoływania kongregacji dekanalnych (kan. 448), a także nadał im liczne przywileje (kan. 450)<sup>12</sup>. Uprawnienia i obowiązki dziekanów w diecezji podlaskiej uregulowano szczegółowo w wyniku obrad I Synodu diecezjalnego w 1923 r.<sup>13</sup>

Do pierwszych znaczących zmian doszło bardzo szybko, bo już w grudniu 1918 r. specjalna komisja po przeanalizowaniu potrzeb duszpasterskich wskrzeszonej diecezji opracowała podział i utworzenie nowych 18 dekanatów. Zmiany te wprowadzono w życie w pierwszych miesiącach 1919 r.

Tabela 2. Dekanaty diecezji podlaskiej utworzone 9 grudnia 1918 r.

Lp.	Nazwa dekanatu	Parafie wchodzące w skład dekanatu
1.	bialski	Biała, Horbów, Łomazy, Małowa Góra, Terespol, Swory
2.	garwoliński	Garwolin, Gończyce, Górzno, Korytnica Łaskarszewska, Łaskarzew, Maciejówkę, Sobolew – filia
3.	górecki	Górki, Hadynów, Huszlew, Kornica, Łosice, Niemojki, Przesmyki, Rusków, Sarnaki
4.	janowski	Janów, Konstantynów, Pratulín, Leśna
5.	kocki	Gułowska Wola, Kock, Łysobyki, Okrzeja, Serokomla
6.	łukowski	Adamów, Jeleniec f., Łuków, Radoryż, Stanin, Trzebieszów, Tuchowiec, Ułan, Wojcieszków, Zofibór
7.	osiecki	Goźlin, Jezioro Sobienie, Osieck, Ostrówek, Parysów, Samogoszcz, Warszawa-wice, Wilga
8.	parczewski	Opole, Ostrów, Parczew, Sosnowica, Wisznice, oraz kościoły, a raczej kaplice: Brzeźnica Bychawska, Brzeźnica Książęca, Gęś, Jabłoń, Kolano
9.	radzyński	Komarówka, Kąkolewnica f., Międzyrzec, Ostrówki, Radzyń, Wohyń
10.	rycki	Bobrowniki, Brzeziny, Kłoczew, Pawłowice, Ryki, Sobieszyn, Stężycza, Wargocin, Żabianka
11.	siedlecki	Krześlin, Krzesk (kapl.), Mokobody, Mordy, Pruszyń, Siedlce, Suchożebry, Zbuczyn
12.	skórcecki	Domanice, Niwiski, Seroczyn, Skórzec, Wodynie, Żeliszew
13.	sokołowski	Czerwonka, Knychówek, Kożuchówek, Rozbity Kamień, Skrzyszew, Sokołów, Wyrozęby, Nieciecz (kapl.);
14.	sterdyński	Ceranów, Jabłonna, Kossów, Skibniew, Sterdyń, Zembrów
15.	tuczniański	Huszczka, Piszczac, Sławatycze, Tucznia, Kodeń
16.	węgrowski	Grębków, Kopcie, Korytnica Węgrowska, Liw, Miedzna, Prostyń, Sądowe,

<sup>12</sup> Ks. Wojciech Guzewicz, *Duchowieństwo diecezji łomżyńskiej w II Rzeczypospolitej*, Lublin 2003, s. 37.

<sup>13</sup> Synod diecezjalny Podlaski..., s. 112-119. Statuty 67-81.

Lp.	Nazwa dekanatu	Parafie wchodzące w skład dekanatu
		Stara Wieś, Stoczek, Węgrów, Wyszaków
17.	wilczycki	Borowie, Miastków, Stoczek Łukowski, Wilczycka, Zwola, Żelechów
18.	włodawski	Uhrusk, Wereszczyn, Włodawa i kościoły: Bruss, Dołhobrody, Motwica

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Catalogus ecclesiarum et cleri Dioecesis Podlachiensis seu Janoviensis pro anno Domini 1919* [w:] *Ordo divini officii recitandi sacrique peragendi ad usum Dioeceseos Podlachiensis seu Janoviensis pro anno Domini 1919 Bissextil*, Siedlce 1919 oraz Dekret Biskupa Podlaskiego Henryka Przeździeckiego nr 58 z 9 grudnia 1918 r. „Wiadomości Diecezjalne Podlaskie”, 1919, nr 2, s. 18-19.

W 1919 r. zmieniono nazwę dekanatu góreckiego na łosicki. Przy obecnym stanie badań nie wiadomo dokładnie, kiedy tego dokonano..

20 listopada 1920 r. nastąpiła kolejna korekta granic dekanatów; niektóre zlikwidowano inne podzielono, zmieniając równocześnie przynależność niektórych parafii. Zmiany te przedstawia tabela 3.

Tabela 3. Dekanaty diecezji podlaskiej po zmianach z 20 XI 1920 r.<sup>14</sup>

Lp.	Nazwa dekanatu	Parafie wchodzące w skład dekanatu	Uwagi
1.	białski	Biała, Huszcza, Kodeń, Korczówka, Łomazy, Ortel Książęcy, Ortel Królewski, Piszczac, Rossosz, Sławatycze, Swory, Terespol, Tuczn, Woskrzenice.	zlikwidowano dekanat tuczniański przyłączając parafie do dek. biańskiego
2.	garwoliński	Garwolin, Goźlin, Górzno, Sobienie Jeziory, Ostrówek, Osieck, Parysów, Warszawice, Wilga.	wcielone 20 XI 1920 r.
3.	janowski	Janów, Konstantynów, Leśna, Neple, Pratulim, Rokitno, Małowa Góra	wcielone 20 XI 1920 r.
4.	kocki	Wola Gułowska, Kock, Łysobyki, Serokomla	
5.	łaskarzewski	Gończyce, Korytnica Łaskarzewska, Łaskarzew, Maciejowice, Samogoszcz, Sobolew, Życzyn	powołany w miejsce zlikwidowanego dekanatu osieckiego
6.	łosicki	Górki, Chłopków, Hadynów, Huszlew, Kornica, Łosice, Mszanna, Niemojki, Przesmyki, Próchenki, Rusków, Sarnaki	wcześniejszy dekanat górecki
7.	łukowski	Adamów, Jeleniec, Łuków (2 parafie), Radoryż, Stanin, Trzebieszów, Tuchowicz, Ulan, Wojcieszków, Zofibór	
8.	międzyrzecki	Dołha, Drelów, Kolembrody, Korczówka, Międzyrzec Podl., Mostów, Polska Wola,	wcielone 20 XI 1920 r.

<sup>14</sup> Przeniesienia parafii do poszczególnych dekanatów zaznaczono pogrubionym tekstem – przyp. R.D.

Lp.	Nazwa dekanatu	Parafie wchodzące w skład dekanatu	Uwagi
		Szóstka, Witoroż	
9.	parczewski	Brzeźnica Bychawska, Brzeźnica Książęca, Gęś, Horodyszcze, Jabłoń, Kolano, Milanów, Opole, Ostrów, Parczew, Połubicze, Sosnowica, Uścimów, Wisznice, Żeszczynka	
10.	radzyński	Kąkolewnica, Komarówka, Ostrówki, Przegaliny, Radcze, Radzyń Podl. Rudno, Wołyń	dekanat radzyński podzielono na radzyński i międzyrzecki
11.	siedlecki	Czołomyje, Hołubla, Krzesk, Krześlin, Mokobody, Mordy, Niwiski, Paprotnia, Pruszyn, Siedlce (2 parafie), Suchozębry, Wiśniew, Zbuczyn	
12.	skórzecki	Domanice, Seroczyn, Skórzec, Wodynie, Żeliszew	
13.	sokołowski	Czerwonka, Knychówek, Kozuchówek, Nieciecz, Rogów, Rozbity Kamień, Skrzyszew, Sokołów, Szkopy, Wirów, Wyrozęby	
14.	sterdyński	Ceranów, Grodzisk, Gródek, Jabłonna, Kossów, Łazówek, Skibniew, Sterdyń, Seroczyn, Zembrów	
15.	stężycki	Bobrowniki, Brzeziny, Kłoczew, Nowodwór, Pawłowice, Ryki, Sobieszyn, Stężyca, Wargocin, Żabianka	powołany w miejsce zlikwidowanego dekanatu osieckiego
16.	węgrowski	Grębków, Kąty, Korytnica Węgrowska, Liw, Miedzna, Prostyń, Sądowe, Stara Wieś, Stoczek Węgrowski, Ugoszcz, Węgrów, Wyszków	
17.	włodawski	Bruss, Dołhobrody, Lubień, Motwica, Rozwadówka, Różanka, Uhrusk, Wereszczyn, Włodawa	
18.	żelechowski	Borowie, Miastków, Okrzeja Stoczek Łukowski, Wilczyska, Zwola, Żelechów	dawny wilczyński przemianowany na żelechowski

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Catalogus ecclesiarum et Cleri Dioecensis Podlachiensis seu Janoviensis pro anno domini 1921*, [w:] *Ordo divini officii recitandi sacrique peragendi ad usum Dioeceseos Podlachiensis seu Janoviensis pro anno Domini 1921 Bissextil Siedlce 1921*.

Uwaga: Z niewiadomych względów występują różnice w wykazie parafii należących do poszczególnych dekanatów w różnych źródłach historycznych.

Do kolejnej reorganizacji sieci dekanalnej i parafialnej diecezji podlaskiej doszło w wyniku realizacji uchwał Synodu diecezjalnego podlaskiego z 1923 r. Zmiany te przedstawia tabela 4.



Tabela 4. Dekanaty diecezji podlaskiej po reorganizacji w wyniku realizacji uchwał Synodu diecezjalnego z 1923 r.

Lp.	Nazwa dekanatu	Parafie wchodzące w skład dekanatu
1.	bialski	Biała — Narodzenia NMP, Choroszczyńska, Huszcza, Kodeń, Łomazy, Łukowce, Ortel Królewski, Ortel Książęcy, Piszczac, Rossosz, Swory, Terespol i Tucznia
2.	garwoliński	Garwolin, Goźlin, Górzno, Sobienie Jeziory, Osieck, Ostrówek, Parysów, Warszawice, Wilga
3.	janowski	Janów, Klonownica, Konstantynów, Leśna, Małowa Góra, Neple, Pratulin, Rokitno
4.	kocki	Kock, Wola Gułowska, Łsobyki, Serokomla
5.	łukowski	Łuków — Przem. Pańsk., Łuków — Podwyższ. Św. Krzyża, Adamów, Jeleniec, Radoryż, Stanin, Trzebieszów, Tuchowicz, Ulan, Wojcieszków, Zarzec i Zofibór
6.	łosicki	Łosice, Chłopków, Górki, Hadynów, Huszlew, Kornica, Niemojki, Przesmyki, Próchenki, Rusków, Sarnaki
7.	międzyrzeczki	Międzyrzec — św. Mikołaja, Międzyrzec — św. Józefa, Dołha, Drelów, Kąkolewnica, Kolembrody, Mostów, Polska Wola, Szóstka, Witoroz
8.	łaskarzewski	Łaskarzew, Gończyce, Korytnica Łaskarzewska, Maciejowice, Samogoszcz, Sobolew, Życzyn
9.	parczewski	Parczew, Brzeźnica Bychawska, Brzeźnica Książęca, Geś, Horodyszcze, Jabłoń, Kodeniec, Kolano, Opole, Ostrów, Polubicze, Sosnowica, Wisznice, Żeszczynka
10.	radzyński	Radzyń, Komarówka, Ostrówki, Przegaliny, Radcze, Rudno, Wohyń
11.	stężycki	Stężyca, Bobrowniki, Brzeziny, Kłoczew, Nowodwór, Pawłowice, Ryki, Sobieszyn, Wargocin, Żabianka
12.	siedlecki	Siedlce — św. Stanisława, Czołomyje, Hołubla, Krzesk, Krześlin, Mordy, Paprotnia, Pruszyń, Wiśniew, Zbuczyn
13.	skórzecki	Skórzec, Domanice, Kotuń, Mokobody, Niwiski, Seroczyn, Skórzec, Suchożebry, Wodynie, Żeliszew
14.	sokołowski	Sokołów, Czerwonka, Knychówek, Kozuchówek, Nieciecz, Rogów, Rozbity Kamień, Skrzyszew, Szkopy, Wierów, Wyrozęby
15.	sterdyński	Sterdyń, Cerańów, Grodzisk, Gródek, Jabłonna, Kossów, Łazówek, Seroczyn, Skibniew, Zembrów
16.	węgrowski	Węgrów, Grębków, Kały, Kopcie, Korytnica Węgrowska, Liw, Miedzna, Prostyn, Sadowne, Stara Wieś, Stoczek Węgrowski, Wyszków
17.	żelechowski	Żelechów, Borowie, Miastków, Okrzeja, Stoczek, Wilczyska
18.	włodawski	Włodawa, Bruss, Dołhobrody, Lubień, Motwica, Różanka, Ruda Huta, Sławatycze, Świerszczów, Uhrusk, Wereszczyn i Wola Wereszczyńska

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Synod diecezjalny podlaski pod przewodnictwem jego ekscelencji najdosłojniejszego i czcigodniejszego Doktora Henryka Przeździeckiego z bożego zmiłowania i stolicy apostołskiej łaski Biskupa Podlaskiego w kościele katedralnym Trójcy Przenajświętszej w Janowie R.P 1923 w D. 28, 29 i 30 sierpnia odbyty, Siedlce 1923, s. 137-139.*

Nie były to jednak wszystkie zmiany w strukturze dekanalnej. Już 1 sierpnia 1924 r. bp H. Przeździecki dokonał jej kolejnej reorganizacji. Tym razem wprowadzono zmiany w dekanatach bialskim, włodawskim, parczewskim oraz utworzono dekanat wisznicki. Zmiany te przedstawiono w tabeli 5.

Tabela 5. Reorganizacja struktury niektórych dekanatów diecezji podlaskiej w 1924 r.

Nazwa dekanatu	parafie wchodzące w skład dekanatu
bialski	Biała, Choroszczyńska, Kodeń, Łomazy, Łukowce, Ortel Królewski, Ortel Książęcy, Piszczac, Swory, Terespol, Tucznia
włodawski	Włodawa, Bruss, Dołhobrody, Lubień, Różanka, Ruda Huta, Sławatycze, Swierszczów, Uhrusk, Wereszczyn, Wola Wereszczyńska
parczewski	Parczew, Brzeźnica Bychawska, Brzeźnica Książęca, Geś, Jabłoń, Kodeniec, Kolano, Ostrów, Sosnowica
wisznicki	Wisznice, Horodyszczce, Huszcza, Motwica, Opole, Polubicze, Rossosz, Rozwadówka, Żeszczynka

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: „WDP”, 1924, nr 6-7, s. 105-106 oraz P. Aleksandrowicz, *Diecezja siedlecka czyli podlaska. W 150. rocznicę erekcji (1818 - 1968). Przyczynki i materiały do dziejów Diecezji Siedleckiej czyli Podlaskiej*, Siedlce 1971, s. 206-207.

Dodatkowo na mocy tego samego dekretu zmieniono nazwę dekanatu siedleckiego na dekanat siedlecki św. Stanisława, a dekanat skórzecki przemianowano na siedlecki Niepokalanego Poczęcia NMP oraz zlikwidowano dekanat kocki<sup>15</sup>. Zmiany te uwidoczniło w tabeli 6.

Tabela 6. Nowa przynależność dekanalna parafii ze zlikwidowanego dekanatu kockiego.

Parafie zlikwidowanego dekanatu kockiego	Nowa przynależność dekanalna
Kock	dekanat radzyński
Wola Gułowska i Serokomla	dekanat łukowski
Lysobyki	dekanat stężycki

Źródło: Opracowanie własne w oparciu o: *Dekret o utworzeniu dekanatu Wisznickiego, zmianach terytorialnych dekanatów Bialskiego, Parczewskiego, Włodawskiego, zniesieniu dekanatu Kockiego oraz zmiany nazw dekanatów siedleckiego i skórzeckiego*, „WDP”, 1924, nr 6-7, s. 105-106

<sup>15</sup> *Dekret o utworzeniu dekanatu Wisznickiego, zmianach terytorialnych dekanatów Bialskiego, Parczewskiego, Włodawskiego, zniesieniu dekanatu Kockiego oraz zmiany nazw dekanatów siedleckiego i skórzeckiego*, „WDP”, 1924, nr 6-7, s. 105-106.

Kolejne zmiany przyniosła realizacja Bulii „*Vixdum Poloniae unitas*” z 28 X 1925 r. kiedy to, jak już wspomniano zmieniono organizację terytorialną kościoła katolickiego w Polsce. W tabeli 7 ukazano ustanowiony na mocy bulii podział dekanalny, pominięto zmiany graniczne w przynależności parafialnej.

Tabela 7. Dekanaty diecezji podlaskiej utworzone na mocy bulii *Vixdum Poloniae unitas* z 28 X 1925 r.

Lp.	Nazwa dekanatu
1.	siedlecki Niepokalanego Poczęcia NMP
2.	siedlecki św. Stanisława bpa męczennika
3.	białski,
4.	janowski
5.	liwski
6.	łaskarszewski
7.	łosicki
8.	łukowski
9.	międzyrzecki
10.	parczewski
11.	radzyński
12.	sokolowski,
13.	sterdyński
14.	stężycki
15.	włodawski
16.	węgrowski
17.	wiśnicki
18.	zelechowski

Źródło: Tekst bulii papieskiej *Vixdum Poloniae unitas* z 28 października 1925 r., „WDP”, 1925, nr 10/12, s. 254-260.

Nie koniec na tym. 24 listopada 1925 z terenu dekanatu węgrowskiego wydzielono dekanat liwski. Nową strukturę parafialną obu dekanatów przedstawiono w tabeli 8.

Tabela 8. Zmiany w strukturze parafialnej dekanatu węgrowskiego po utworzeniu dekanatu liwskiego.

Dekanat	parafie wchodzące w skład dekanatu
węgrowski	Węgrów, Kamionna, Miedzna, Prostyń, Sądowne, Starawieś, Stoczek Węgrowski, Ugoszcz.
liwski	Liw, Czerwonka Liwska, Grębków, Kąty, Kopcie, Korytnica Węgrowska, Wiśniew, Wierzбно i Wyszków

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Dekret bp. H. Przeździeckiego z 24 listopada 1925 r. nr 4245*, „WDP”, 1925, nr 10-12, s. 264-265.

Do kolejnych zmian doszło 30 stycznia 1928 r., kiedy to z terenu dekanatu bialskiego wydzielono dekanat terespolski.

Nową strukturę parafialną obu dekanatów przedstawiono w tabeli 9.

Tabela 9. Zmiany w strukturze parafialnej dekanatu bialskiego po utworzeniu dekanatu terespolskiego.

bialski	Biała — Narodzenia NMP, Biała-Wola: Wniebowzięcia NMP, Dokudów — obrz. wschód., Hrud, Horbów, Łomazy, Łukowce, Ortel Królewski, Ortel Książęcy, Swory i Woskrzenice
terespolski	Terеспol — obrz. łac. i Terеспol — obrz. wsch., Kodeń, Kostomłoty — obrz. wsch., Tuczna, Chorosz-czynka, Potoski — obrz. wsch., Zabłocie — obrz. wsch., Piszczac

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Dekret nr 699 bp. H. Przeździeckiego z 30 stycznia 1928 r. „WDP”, 1928, nr 2, s. 41-42.*

Reasumując przez cały okres międzywojenny bp. Henryk Przeździecki aby jak najlepiej rozwiązać problem zarządzania diecezją, na bieżąco dokonywał zmian w strukturze dekanalnej. Zależało to przede wszystkim od powoływania nowych parafii. Trudno się temu dziwić znając zaszłości w tej dziedzinie spowodowane kasatą diecezji w 1867 r.

Dla pełnego ukazania struktury dekanalnej w tabeli 10. umieszczono pełny wykaz dekanatów i należących do nich parafii w roku 1938 i początku 1939 r. Ostatnim okresie, co do którego istnieją weryfikowalne dane statystyczne.

Tabela 10. Podział dekanalny diecezji podlaskiej w 1938/1939 r.

Lp.	Nazwa dekanatu	Parafie wchodzące w skład dekanatu	Ilość parafii w dekanacie	Liczba wiernych w dekanacie
1.	katedralny w Siedlcach	Siedlce katedra, Siedlce par. św. Teresy (w organizacji), Domanice, Kotuń, Mokobody, Niwiski, Oleksin, Seroczyn, Skórzec, Suchożebrzy, Wodynie, Wołyńce, Żeliszew	13	48023
2.	siedlecki św. Stanisława	Siedlce św. Stanisława, Siedlce Opieki ś. Józefa (w organizacji), Czołomyje, Hołubla, Krzesk, Krześlin, Krzymosze, Mordy, Paprotnia, Pruszyn, Przesmyki, Radomyśl, Radzików, Wiśniew, Zbuczyn	15	50421
3.	białski	Biała Narodzenia NMP, Biała św. Anny, Biała Wola, Dokudów, Horbów, Hrud, Korczówka, Łomazy, Łukowice, Ortel Królewski, Ortel Książący, Swory, Woskrzenie	13	28755
4.	garwoliński	Garwolin, Gocław, Goślin, Górzno, Marianów, Osteck, Ostrówek, Parysów, Sobienie Jeziory, Trąbki, Warszawice, Wilga	12	55749
5.	janowski	Janów Podl. – kolegiata św. Trójcy, Bubel, Horoski, Kijowiec, Klonowica Wielka, Komarno, Konstantynów, Leśna Podl., Pratulim, Rokitno, Witulin	11	19111
6.	liwski	Liw, Czerwonka Liwska, Grębków, Kąty, Kopcie, Korytnica Węgrowska, Wierzbno, Wiśniew, Wyszków	9	24258
7.	łaskarzewski	Łaskarzew, Gończyce, Korytnica Łaskarzewska, Maciejowice, Samogoszcz, Sobolew, Życzyn	7	32293
8.	łosicki	Łosice, Chłopków, Górki, Hadynów, Huszlew, Kornica, Łuzki, Łysów, Makarówka, Mszanna, Niemojki, Platerów, Próchenki, Rusków, Sarnaki	15	38736
9.	łukowski	Łuków pw. Przemienienia Pańskiego, Łuków Podwyższenia św. Krzyża, Adamów, Wola Gutowska, Gręzówka, Huta Dąbrowa, Jedlanka, Jeleniec, Radoryż, Serokomla, Stanin, Trzebieńszów, Truchowicz, Wojcieszków, Wola Ossowińska, Zarzec, Zembry, Zofibór	18	70319
10.	międzyrzecki	Międzyrzec pw. św. Mikołaja, Międzyrzec pw. Opieki św. Józefa, Dołha, Drelów, Kąkolewnica, Kolembrody, Kozuski, Mostów, Polska Wola, Szóstka pw. Narodzenia NMP, Szóstka – neounicka św. Jerzego, Witoroż	12	29619
11.	parczewski	Parczew, Brtzostówka, Dąbowa Kłoda, Geś, Hola, Jabłoń, Jedlanka Stara, Kodeniec, Kolano,	17	36907

Lp.	Nazwa dekanatu	Parafie wchodzące w skład dekanatu	Ilość parafii w dekanacie	Liczba wiernych w dekanacie
12.	radzyński	Milanów, Ostrów, Pasznenki, Rozkopaczew, Siemięń, Sosnowica, Tyśmienica, Uścimów Radzyń Podl., Gąsiory, Kock, Komarówka, Ostrówki, Przegaliny, Radcze, Rudno, Turów, Ulan, Wołyń	11	51432
13.	sokołowski	Sokołów Podl., Czekanów, Czerwonka Grochowska, Knychówek, Kozuchówek, Niciecz, Rogów, Rozbity Kamień, Sawice Kościelne, Skrzyszew, Szkopy, Wirów, Wyrozęby	13	38068
14.	sterdyński	Sterdyń, Ceranów, Grodzisk, Gródek, Jabłonna, Kosów, Łazówek, Seroczyn Sterdyński, Skibniew, Zembrów	10	36772
15.	stężycki	Stężyca, Bobrowniki, Brzeziny, Dęblin, Kłoczów, Leopoldów, Łysobyki, Nowodwór, Pawłowice, Ryki, Pawłowice, Ryki, Sobieszyn, Wargocin, Żabianka	13	50952
16.	terespolski	Terespól św. Trójcy, Terespól pw. MB Częstochowskiej (neounicki), Choroszczyńska, Dobraty- cze, Kodeń św. Anny, Kodeń (neounicka), Kopytów, Kościeniewiczze, Kostomłoty (neounicka), Małowa Góra, Neple, Piszczac, Połoski (neounicka), Tuczna, Wólka Dobryńska, Zabłocie (neounicka)	16	22998
17.	węgrowski	Węgrów, Jeżyska, Kamionna, Miedzna, Prostyń, Sadowne, Stara Wieś, Stoczek Węgrowski, Ugoszcz	9	49392
18.	wisniczki	Wisznice, Horodyszcze, Huszcza, Motwica, Opole, Polubicze, Rososz, Rozwadowka, Żesz- czynka	9	19461
19.	włodawski	Włodawa, Brus, Dołhobrody, Hanna, Hańsk, Jabłeczna, Lubień, Orchówek, Różanka, Sławaty- cze, Tomaszówka, Uhrusk, Wereszczyn, Wola Wereszczyńska, Wytyczno	15	29098
20.	zelechowski	Żelechów, Borowie, Miastków, Okrzeja, Stoczek Łukowski, Wandów, Wilczyka, Zwola	8	49442

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych zawartych w *Katalog Kościołów i Duchowieństwa Diecezji Siedleckiej czyli Podlaskiej na rok 1939*. Zawiera stan diecezji po dzień 24 XI 1938 r., Siedlce 1938 uzupełnionych o informacje z „Wiadomości Diecezjalne Podlaskie” 1939, nr 1-12.